

Bilag 9

Integrationsindsatsen i Børne- og Ungdomsforvaltningen

Indledning

På Børne- og Ungdomsudvalgets møde d. 4. april d.å. blev afholdt en temadrøftelse om sprog og integration på baggrund af et oplæg fra forvaltningen. Udvalget besluttede i forlængelse af temadrøftelsen, at forvaltningen inden sommerferien fremlægger en indstilling om, hvorledes resultaterne for de tosprogede elever kan forbedres. Det blev samtidigt besluttet, at BUU skal have mulighed for at kommentere de elementer, som forvaltningen vil lade indgå i den endelige indstilling.

Dette notat indeholder først en beskrivelse af de grundlæggende principper for de nuværende og kommende integrationstiltag. Dernæst forslag til, hvordan der kan en bedre fordeling af børnene i de københavnske dagtilbud og skoler. Her indgår udvikling af 15 timers sprogstimuleringsstilbuddet, Københavnermodel 2.0, modtagelsesklasser samt ændringer for skoledistrikter og skolesammenlægninger. I forlængelse heraf er bud på, hvordan fagligheden i kommunens dagtilbud og skoler kan løftes. I sammenhæng hermed er der fokus på styrket forældresamarbejde, særligt udfordrede læringsmiljøer og specialområdet. Afslutningsvis er der forslag til kompetenceudvikling og ændrede budgetmodeller.

Notatet er lavet i dialog med relevante parter på dagtilbuds- og skoleområdet i København, herunder skoleledere, klyngeledere, pædagogisk ledere, medarbejdere og repræsentanter fra fagforeninger og forældreorganisationer. Dialogen er blandt andet foregået i følgegruppen for Sprog- og integrationspakken og ved et stort inspirationsmøde om sprog- og integration. Sidstnævnte havde deltagelse fra skoler, dagtilbud, sundhedsplejen, Områderne m.v. Der deltog godt 60 personer i mødet.

Grundlæggende principper for nuværende og kommende integrationstiltag

De nuværende sprog- og integrationstiltag overfor børn og unge i København bygger dels på målsætninger besluttet i BUU og dels på målsætninger i kommunens tværgående integrationspolitik. Børne- og Ungdomsudvalget opstillede på sit møde d. 23. marts 2011 følgende to overordnede målsætninger:

08-04-2014

Sagsnr.
2014-0076871

Dokumentnr.
2014-0076871-1

Sagsbehandler
Annette Breinholt

Pædagogisk Faglighed

Gyldenløvesgade 15
1502 København V

Mobil
2630 4354

E-mail
annebr@buf.kk.dk

www.kk.dk

- At alle byens børn uanset etnisk og social baggrund opnår forudsætninger for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse og få adgang til arbejdsmarkedet.
- At der skabes den bedst mulige fordeling af byens børn i daginstitutioner og skoler inden for de givne rammer med henblik på at fremme relationer mellem børn og deres forældre på tværs af etniske og sociale baggrunde for at styrke den sociale integration og skabe en tryk by præget af kendskab, forståelse og tolerance blandt byens borgere.

Borgerrepræsentationen har i slutningen af 2010 vedtaget en overordnet integrationspolitik med følgende generelle mål:

- Flere unge styrket ud af folkeskolen
- Flere i arbejde
- Mere blandet leder- og medarbejderskare i kommunen
- Flere skal have gavn af kommunens tilbud
- Et mere trygt København for alle grupper
- Flere skal opleve at høre til i København
- Færre skal føle sig ekskluderet p.g.a. fattigdom
- Færre skal opleve diskrimination.

Målsætningerne vedtaget i BUU og BR vurderes fortsat at være relevante og brugbare. Målene udløber imidlertid i 2014, og udvalget skal tage stilling til hvilke visioner og målsætninger der skal være fremover. Derfor anbefaler forvaltningen, at nedenstående principper/værdier fremover bliver en integreret del af forvaltningens indsatser på integrationsområdet:

- *Tidlig indsats.* Fordi desto før indsatsen sættes i værk desto større er mulighederne for succes og desto mindre er ressourcebehovet.
- *Målrettet indsats.* Fordi børns og unges udfordringer er forskellige, skal tiltagene også være det. Ressourcerne skal målrettes, hvor de gør størst gavn.
- *Forskningsbaseret indsats.* Fordi tiltag rettet mod børn og unge skal virke og bygge på viden og ikke kun på fornemmelser.
- *Ressourcesyn og høje forventninger.* Fordi alle børn og unge har potentiale til at udvikle og dygtiggøre sig, både personligt, socialt og fagligt.
- *Tæt samarbejde med forældrene.* Fordi alle forældre er interesserede i, at det går deres børn godt, og fordi forældre har afgørende betydning for deres børns ve og vel.
- *Opfølgning.* Det er fint med stor fokus på tosprogede elever. Men det gør det ikke alene. Vi skal være sikre på, at vi er på rette vej og kommer i mål.

Bedre fordeling i dagtilbud og skoler

Som nævnt ovenfor har Børne- og Ungdomsudvalget tidligere besluttet, at det er en målsætning, at skabe den bedst mulige fordeling af byens børn i daginstitutioner og skoler inden for de givne rammer. Samtidig peger forskning på, at børnesammensætningen i dagtilbud og skoler har betydning for børnenes trivsel, udvikling og læring. På skoleområdet taler man om den såkaldte ”kammeratskabseffekt” der indebærer, at fagligt ”svage” elever profiterer af, at være sammen med fagligt ”stærke” elever.

Det er allerede besluttet i forbindelse med budget 2014 at etablere PLUS-pladser i dagtilbud. Målgruppen for PLUS-pladserne er børn i risiko for social udsathed. Her kan parametre være forældrenes socioøkonomi, tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsesniveau. Med PLUS-pladsmodellen er intentionen at sikre en bred mangfoldighed af et- og tosprogede børn i dagtilbuddene. Samtidig skal tilbuddet medvirke til at øge chanceligheden for børn, der er i risiko for socialt udsathed.

Men for at styrke mangfoldigheden i dagtilbud på skoler yderligere er der behov for at udvikle følgende tilbud: 15 timers sprogstimuleringsstilbud, Københavnermodel og modtagelsesklasser.

15 timers sprogstimuleringsstilbud

Ifølge Dagtilbudsloven skal kommunerne give et tilbud om sprogstimulering på 15 timer om ugen til tosprogede børn, der ikke er i dagtilbud, og som på baggrund af en sprogvurdering vurderes at have behov for sprogunderstøttende aktiviteter.

Der er i København 14 sproggrupper fordelt rundt om i byen. Der går typisk 15 til 20 børn i hver sproggruppe. Der går p.t. i alt ca. 250 børn i sproggruppe. Sproggrupperne er placeret på fritidshjem, og sprogstimuleringen foregår om formiddagen, hvor fritidshjemmenes ”normale” brugere er i skole.

Placeringen af sproggrupperne på fritidshjem er fornuftig ud fra en kapacitetsmæssig betragtning, da sproggrupperne ikke optager ekstra plads. Ud fra en pædagogisk- og integrationsmæssig betragtning forholder det sig imidlertid anderledes. I den nuværende model modtager børnene sprogstimulering, afsondret fra børn der har dansk som deres modersmål. Det kan være uhensigtsmæssigt, da børn i høj grad bruger sprog i samværet med hinanden. Set i et integrationsperspektiv ville det være hensigtsmæssigt at placere sproggrupperne i en børnehave, så børnene også får mulighed for at indgå i legefællesskaber med børn med dansk som modersmål.

Københavnmodel 2.0

Et af de centrale tiltag i Integrationspakken fra juni 2011 er Københavnmodel 2.0, som indebærer rådgivning og fordeling af sprogligt udfordrede på grundlag af resultatet af en sprogvurdering. Alle sprogligt udfordrede skolestartere får tilbudt en plads på en modtagerskole – en skole med færre sprogligt udfordrede børn, end på den distriktsskole de ellers hører til. Fordelingen af skolestartere bevægede sig således fra med den tidligere Københavnmodel 1.0, at fokusere på etnicitet til med Københavnmodel 2.0 at tage udgangspunkt i, at alle børn uanset etnicitet med et sprogligt behov får et relevant skoletilbud. Antallet af skolestartere som modtager en københavnmodelplads, er nu langt større end tidligere, og flere skoler er modtagerskoler. Indsatsen er således bydækkende.

Sideløbende med forælder­rådgivning iværksætter

Københavnmodellen en række initiativer på afgangsskolerne, med henblik på at fremme disse skolers optag og fastholdelse af ressourcerstærke elever (fx tilbud om super-fag for motiverede elever, attraktive studieture, børnehavepraktikker, særlig kompetenceudvikling mv.). Initiativerne har tydelige positive effekter, men kan samtidig virke kontraproduktive i forhold til at opfordre nogle familier til et andet skolevalg.

En del (ca. 45 børn), af Københavnmodel­eleverne kommer fra de 2 heldagsskoler Tingbjerg Skole (39 børn) og Nørre Fælled skole (6 børn). Særlig Tingbjerg Skole har haft svært ved at tiltrække etsprogede elever, og det bør overvejes om skolens fortsat skal indgå i Københavnmodellen, eller om den skal fordelingsmæssigt ”fredes” på samme måde som heldagsskolerne i Århus ikke indgår i deres fordelingsindsats. Samme overvejelser kunne rejses i forhold til Nørre Fælled Skole, men her har skolens nye profil og en række fokuserede initiativer, tilsyneladende en særdeles positiv effekt på elevoptaget, som fint kan afbalanceres med en Københavnmodel.

Der er stadigvæk mulige københavnmodelpladser som ikke udnyttes. Ved skolestart 2014 vil det dreje sig om ca. 60 pladser. Dette skyldes flere ting, bl.a. at offentlig transport til enkelte skoler tager lang tid, dels traditionen i lokalmiljøet.

Modtagelsesklasser

Pladser i modtagelsesklasser gives til nytilkomne tosprogede elever, hvis dansksproglige niveau ikke muliggør optag i almindelig folkeskoleklasse.

I praksis fratages eleven det frie skolevalg af distriktsskolelederen via folkeskolelovens § 5 stk. 7, med henblik på at eleven via et ophold i M-klasse, kan udsluses til almindelig skolegang på en folkeskole. Opholdet i M-klasse må maksimalt vare 2 år.

Det er besluttet, at M-klassemodellen, overordnet skal indgå i fordelingsbestræbelserne i København, ved at M-klasser placeres på skoler hvor der i forvejen ikke er en overvægt af tosprogede elever. Denne intention har af kapacitetsmæssige hensyn ikke helt kunne efterleves.

Man kan pege på følgende udfordringer i den nuværende model: Den løbende udslusning mellem M-klasse og elevens kommende folkeskoleklasse, sker ikke på et optimalt pædagogisk grundlag, i de tilfælde hvor M-klassen ikke er placeret på den skole, hvor eleven skal/bør udsluses til. Visitationen til og fra M-klasser, sker på et usikkert grundlag, og M-klasserne modtager således børn som burde have haft et andet skoletilbud end M-klasse (fx specialtilbud). Det bør overvejes, om det er hensigtsmæssigt, at M-klasseeleverne isoleres i særlige klasser, inden den ønskede integration iværksættes.

Ændringer af skoledistrikter og sammenlægning af skoler

Der pågår løbende en justering af de kommunale skoledistrikter, med henblik på at imødegå kapacitetsudfordringerne på byens skoler. Der bør være et særligt forvaltningsmæssigt fokus på, hvordan skolesammenlægninger og justeringer af skoledistrikter, kan bidrage til en større mangfoldighed på folkeskolerne, og det bør overvejes om en styrket mangfoldighed skal prioriteres i forhold til øvrige kapacitetsudfordrende principper fx vandreklasser og søskendegaranti.

Initiativer vedrørende Københavnermodel 2.0 og modtagelsesklasser er mulige at igangsætte og sætte i spil allerede fra skoleåret 2015/16, hvorimod effekten af omlægning af skoledistrikter har en længere tidshorison bl.a. søskendegarantien. Parallelt med overstående er det vigtigt at udarbejde en mere langsigtet strategi for, hvordan man via byudvikling kan påvirke befolkningssammensætningen i byen og dermed ændre fundamentet for en mere hensigtsmæssig sammensætning af børn i de københavnske dagtilbud og skoler – blandt andet igennem Kommunplanen.

Hvilke tiltag kan iværksættes?

- For at løfte pædagogikken og integrationsbestræbelserne i sprogstimuleringsstilbuddet vil forvaltningen foreslå, at *15 timers tilbuddet* fremover placeres i daginstitutioner rundt om i byen. For at det ikke skal skabe for store kapacitetsmæssige udfordringer, foreslås det samtidigt, at flytningen fra fritidshjem til daginstitution sker gradvist over en toårig periode, således at flytningen er fuldt gennemført ved udgangen af 2016.
- Genindførelse af buskørsel til de københavnermodelskoler som har uhensigtsmæssig geografisk placering ift. modellen.
- Det bør undersøges, om forskellige henvisningsmodeller kan

- understøtte indskrivningen til KBH-modellen yderligere
- Styrke visitation til og fra M-klassesystemet.
- Omlægge *M-klassesystemet* til direkte indskrivning i almindelige klasser, suppleret med intensive forløb i Dansk Som Andetsprog.
- Øget prioritering af mangfoldighed i skolerne ved vurdering af skoledistrikter og skolesammenlægninger.

Faglighed i dagtilbud

Både national og international forskning peger på, at kvaliteten af dagtilbuddet har stor betydning for, hvordan det går børnene på længere sigt. Derudover er der meget forskning der peger på, at hvis man ønsker at hjælpe børnene med at bryde med en negativ social arv, er det vigtigt, at der sættes målrettet ind så tidligt som muligt.

Kvalitet i dagtilbud indeholder flere elementer. Men når det drejer sig om børn i udsatte positioner, er de afgørende elementer: God ledelse, kompetente medarbejdere, data- og vidensfunderet systematik i den pædagogiske praksis samt en målrettet og differentieret pædagogik, der tager afsæt i det enkelte barns behov.

Derudover bør dagtilbuddet være stedet, hvor et godt forældresamarbejde etableres og fortsætter hele vejen op gennem barnets skoletid.

Det er afgørende, at de decentrale ledere kender målsætningen for området og løbende justerer deres indsats på baggrund af databaseret opfølgning. Ligeledes er det vigtigt, at lederne bliver bedre til efterspørge viden om, hvordan det er gået børnene efter de har forladt institutionen, fx på sprogområdet. Der skal være en tydelighed i ledelsens forventninger til medarbejders brug af målsætninger i arbejdet med børnene, særligt når det gælder børn i udsatte positioner.

Børne- og Ungdomsudvalget har de seneste år haft stort fokus på at styrke kvaliteten i de københavnske dagtilbud. Som eksempel på de lidt større tiltag kan nævnes omorganisering fra enhedsledelse til klyngeledelse, efteruddannelse af ledere, nyt tilsynskoncept, implementering af sprogvurderinger og beslutningen om at indføre pædagogiske pejlemærker. På baggrund af ønske om at styrke indsatsen, er yderligere initiativer pt. under forberedelse, nemlig tidlig opsporing af udsatte børn og vidensoverdragelse fra hjem til dagtilbud og fra dagtilbud til skole.

Hvilke initiativer kan iværksættes?

- At forvaltningen iværksætte en styringsmodel, som sikrer at alle 3-årige børn med behov for en målrettet sproglig indsats, identificeres så tidligt som muligt, herunder at de sprogvurderes. Ifølge Dagtilbudsloven skal børn med behov for en målrettet sprogindsats sprogvurderes. Der er ikke krav om, at alle sprogvurderes.
- Generel styrkelse af den databaseret faglige ledelsesdialog på dagtilbud fx feedback til institutionerne om, hvordan det går deres børn efter skolestart.
- Gøre det obligatorisk at arbejde med udvalgte pædagogiske metoder, hvor der er evidens for, at det har en positiv effekt for børns trivsel og udvikling.
- Styrke forældresamarbejdet (se afsnit om mødet mellem fagfolk og forældre).
- Etablering af samarbejde med de københavnske seminarer, så nyuddannede pædagoger er parate til de opgaver og udfordringer, de vil møde i en københavnsk daginstitution.
- Udbrede erfaringer og arbejdsmetoder fra projektet *Tidlig Indsats i vuggestuer*.
- Afdække behovet for en mere målrettet sprogindsats i private pasningsordninger.

Faglighed i skoler

I København har de tosprogede elever som samlet gruppe en række faglige udfordringer. Særligt de tosprogede drenge halter efter og klarer sig dårligere end de tosprogede piger. I faget matematik er udfordringen særligt stor. Det kan samtidig konstateres, at mobbeprocenten for de tosprogede elever, på trods af at den er faldende, er højere end for de etsprogede. Der er en stor overrepræsentation af tosprogede drenge i kommunens specialtilbud, men ikke et samlet objektivi svar på baggrunden for denne overrepræsentation. Endelig kan det ses, at de tosprogede drenge har dårligere chancer for at gennemføre en ungdomsuddannelse end de etsprogede unge samt de tosprogede piger.

Problemerne er ikke kun en særlig københavnsk udfordring – der er i hele landet markante forskelle på de tosprogede og de etsprogede elever, og der er ingen indikationer på, at der findes nemme løsninger på denne udfordring. Udfordringen hænger tæt sammen med en høj grad af social udsathed og negativ social arv hos en stor del af de tosprogede elever. Selv om der kan peges på enkelte konkrete indsatser med gode resultater til følge, er det derfor afgørende at tænke den faglige indsats tæt sammen med den øvrige indsats for at løfte de udsatte familier i det danske samfund.

Forskningen peger særligt på nogle områder, som har stor betydning for de tosprogede børn og unges udvikling. Det er bl.a. kompetencer og kundskaber fra de første 6 seks år i barnets liv/tidlig indsats i forhold til sprog og sociale kompetencer, høje forventninger, højt

fagligt indhold i undervisningen, herunder synlig læring, systematiske læringsmetoder, positiv anerkendelse af barnets sproglige og kulturelle baggrund, tæt samarbejde med hjemmet, tydelig skoleledelse og en fornuftig classesammensætning.

En stor del af det, der virker for gruppen af tosprogede elever, er altså det samme som det, der virker for de etsprogede elever. For at løfte de tosprogede elevers niveau skal kvaliteten generelt løftes i skolerne, hvilket vil påvirke alle elever positivt, men særligt være til gavn for de elever, der har mindst støtte hjemmefra.

Det er en central del af ambitionen med implementering af Folkeskolereformen, at der arbejdes med individuelle læringsmål og feedback på en måde, der særligt kan medvirke til at synliggøre, hvorfor eleverne arbejder med forskellige emner og dermed skabe mening for eleverne. En øget læringssystematik med brug af forskellige typer data (test og andet) vil i denne sammenhæng have potentiale til at øge elevernes motivation. Derudover vil høje forventninger til alle elever (og ikke kun de dygtige) være et centralt element.

Hvilke initiativer kan iværksættes?

- *Kompetenceudvikling knyttet til mellemtrin.* Der kan på mellemtrinnet iværksættes særlige kompetenceudviklingsforløb for lærerne med fokus på de faglige og motivationsmæssige udfordringer hos de tosprogede drenge på 4. – 6. klassestrin. Her skal lægges vægt på anderledes undervisningsformer i forlængelse af de tanker om synlig læring og feedback til eleverne, der er beskrevet ovenfor. Der bør følges op på, i hvilken grad disse elementer virker efter hensigten.
- *Målgruppeindsatser, fx særlige forløb for drenge.* Der bør iværksættes forsøg med undervisningsprogrammer, der har særligt fokus på drenge og de faglige udfordringer, de oplever. Der kan i denne sammenhæng tages udgangspunkt i at udvikle metoder, der virker i forhold til at påvirke drengenes modstand over for skoler (som bl.a. er beskrevet i Laura Gilliams forskning om modstrategier). Herunder bør der være et særligt fokus på læringspotentialer hos alle elever – også de fagligt svageste. Forsøgene bør således adressere positioneringsmuligheder, der ikke er knyttet til modstrategier over for skolen og dermed kunne give inspiration til, hvordan skolerne aktivt kan arbejde med elevernes forskellige roller og identiteter. I forhold til bl.a. kønsproblematikker kan der hentes erfaringerne fra AVID-projektet på Katrinedal Skole.
- *Matematik.* Det bør overvejes at indgå et samarbejde med professionshøjskolerne om udvikling af særlige intensive undervisningsforløb indenfor matematik.
Det kan fx være iværksættelse af intensive læringsforløb/faglige

camps, hvor udfordrede elever modtager intensiverede læringsforløb inspireret af turboforløb i læsning. Disse camps kan evt. følges op med mentorordninger og ske i et samarbejde mellem uddannede lærere og lærerstuderede.

- *Systematisk sprogarbejde forud for skolestart.* De kommende skolestartere tilbringer hvert år 3 - 4 måneder i deres fritidstilbud forud for skolestarten i august. Denne periode kan udnyttes til systematisk sprogarbejde og skoletilvænning i et samarbejde mellem fritidstilbud og kommende børnehaveklasse
- Fornyet fokus på baggrunden for elevsammensætningen på kommunens specialtilbud, herunder at det sikres at visitationen til disse tilbud sker på det rigtige grundlag.

Ud over de ovennævnte initiativer, vil Børne- og ungdomsudvalget behandle placering af modersmålsundervisning (MMU) i juni. I forlængelse af igangværende forsøg om modersmålsbaseret undervisning i regi af Undervisningsministeriet vil BUU primo 2016 blive præsenteret for en sag om eventuelle ændringer af MMU. Forvaltningen vil i 2. halvår 2014 undersøge, hvordan Dansk som andetsprog, herunder tosprogsundervisning, gennemføres på skolerne. Denne undersøgelse vil indgå i en sag med bud på eventuelle justeringer af DSA, som efter planen forelægges BUU i december 2014.

Mødet mellem fagfolk og forældre og børn

De foregående afsnit peger på et behov for en styrket pædagogisk og faglig indsats. Men det peger ligeledes på en problemstilling, der omhandler hvordan tosprogede børn og unge og deres forældre mødes af fagfolk i dagtilbud og skoler.

Når udfordringer tilknyttet tosprogede elever drøftes, overskygger elevernes adfærd ofte de faglige mål for eleverne. Dette er måske med til at elevernes skolemotivation daler, og skolegangen bliver uvedkommende og forbundet med frustration (Laura Gilliam). Opmærksomheden på elevernes faglige potentiale skal styrkes, så det sociale og trivselsmæssige perspektiv ikke dominerer fagfolks tilgang til tosprogede elever. Det kommende arbejdet med individuelle læringsmål og forsøg med mentorordning skal sikre et fagligt fokus og understøtte at eleverne fastholder interessen for deres skolegang og faglige udvikling.

Børn og unge skal mødes med et resourcesyn så de ikke oplever, at fagfolk tilsidesætter deres hjemmeerfaringer i institutionen eller skolen. Det kan utilsigtet betyde, at den viden eleven har hjemmefra fx om sprog, og kulturfænomener ikke bliver sat i spil i dagtilbuddet eller skolen og barnet kan blive opfattet som ikke-vidende. Fagfolk skal opkvalificeres så den viden hvert enkelt barn har gøres relevant i barnets læringsproces og betragtes som en ressource.

Fagfolk skal opkvalificeres i deres dialog med forældre så der er en tydelig forventningsafstemning mellem dagtilbud/skole og forældre med udgangspunkt i tillid og ligeværd. Forældrene skal såvel som børn og unge mødes med et ressourcesyn. Det skal styrke forældrenes forståelse for hvordan de kan støtte deres barn i dets sproglige, sociale og faglige udvikling.

Al rådgivning og vejledning af forældre skal være målrettet og tage udgangspunkt i barnets/familiens behov. Erfaringer fra KBH-model viser at forældredialog og rådgivning har en positiv effekt. Det vurderes at man med fordel kan være mere opsøgende og udvide rådgivning af forældrene i forbindelse med sprogstimulering i hjemmet og valg af pasningstilbud. Det er også relevant at se på, om erfaringer fra familiekurserne kan overføres til dagtilbudsområdet.

Der er i alle områder ansat integrationsvejledere via Københavnermodellen for integration. Tidligere var integrationsvejlederne ansat på et mindre antal skoler, men efter en omorganisering i 2013 er de ansat i de 5 områder, hvor de indgår i den tværfaglige support. Integrationsvejledernes arbejdsopgaver er på én gang et relationsarbejde på børne- og familieniveau, men ikke mindst en tværfaglig sparring med flere faggrupper end tidligere. Det skal derfor vurderes, hvorvidt integrationsvejledernes kompetenceprofil og faglige viden, i tilstrækkelig grad lever op til denne rolle.

Hvilke initiativer kan iværksættes?

- Målgruppeanalyser, der sikrer at forældregrupper med særlige behov identificeres og får den relevante vejledning og rådgivning.
- Målrettet og opsøgende rådgivning af forældre i, hvordan de understøtter deres børns trivsel og læring bedst mulig (Herunder sproglig udvikling, valg af dagtilbud og skole mm.).
- Afdække om integrationsvejledernes kompetenceprofil matcher deres nye rolle som del af den tværfaglige supportfunktion.
- Undersøge om erfaringerne fra familieskolen kan anvendes på dagtilbudsområdet.
- Opkvalificerer fagfolk til målrettet forældredialog, med blik for målgruppens udfordringer, samt forståelse for at mødet foregår på tværs af majoritets- og minoritetstilhørsforhold.
- Kompetenceudvikling af fagfolk for at synliggøre hvornår og hvordan ambitionsniveauet i mødet med tosprogede elever utilsigtet påvirkes af ikke-læringsrelevante faktorer så fagfolk møder eleverne med et ressourcesyn.
- For at opbygge elevernes fælles forståelse af at være faglige, styrke deres kritik og feedbackkompetencer foreslås det at afprøve gruppebaseret mentorordning for tosprogede mellemtrins-elever med fokus på faglige mål og målopfyldelse

(selvevalueringskompetence) på skolen.

Særligt udfordrede skoler og institutioner

Som det fremgår af de foregående afsnit, er der flere elementer, der er afgørende for, hvorvidt det lykkes at skabe et dagtilbud og en skole af høj kvalitet. Desværre er der institutioner og skoler, der er udfordret på så mange parametre, at det kan være meget vanskeligt for dem at etablere et optimalt læringsmiljø.

Det er forvaltningens vigtigste opgave at give institutioner og skoler faglig support og vejledning, der tager afsæt i konkret data, så de decentrale ledere oplever, at de har de nødvendige redskaber til at løfte opgaven. Som noget helt nyt sker dette i dag på baggrund af områdernes kvalitets- og supportsamtaler. Ofte ligger den viden og de ressourcer lederne efterspørger i Området, men når dette ikke er tilfældet laves der en aftale om en *helhedsindsats* i samarbejde med Pædagogisk Service. Helhedsindsatsen indeholder en handleplan, som Områderne er projektledere på og dermed ansvarlige for, hvilket understøtter en kontinuerlig dialog mellem den decentrale leder og Området.

Som supplement til overstående kan der stilles krav om, at institutioner og skoler med mange udsatte børn forpligtiges til at udarbejde en strategi for hvordan de sikre at denne børnegruppe løftes fagligt og socialt.

De mest udsatte børn skal være omgivet af de dygtigste pædagoger, lærere og ledere. For at tiltrække og fastholde det dygtigste personale i udsatte områder, kan der iværksættes forskellige tiltag, der øger incitamentet for de ansatte og dermed tiltrækker de mest kvalificerede ansøgere. Fx pædagoger med en overbygning fra DPU.

Hvilke initiativer kan iværksættes?

- Krav om at institutioner og skoler med mange udsatte børn og unge udarbejder en strategi for hvordan de målrettet vil arbejde med at
- Udarbejde en model for vidensdeling og forpligte dygtige ledere til at videndele og udbrede *best practice*.
- Gøre jobswob blandt pædagoger og lærere obligatorisk, så de kan erfare hvordan pædagogiske udfordringer kan løftes.
- Headhunte dygtige ledere, pædagoger og lærere til at arbejde, der hvor de mest udsatte børn/familier er.
- Gøre det attraktivt at arbejde i udsatte institutioner og skoler fx gennem løn og andre goder.
- Obligatorisk kompetenceudvikling.

Kompetenceudvikling

For at understøtte kvaliteten af den samlede indsats og sikre fælles retning og forståelse for den politiske vision på området, ville det være hensigtsmæssigt at udarbejde en strategi for kompetenceudvikling. Strategien skal bl.a. sikre, at al kompetenceudvikling der fremover udbydes til institutioner og skoler medtænker dimensioner som dansk som andetsprog, børn og unges ressourcer og chancelighed.

Strategien bør indeholde både obligatoriske og frivillige tilbud om kompetenceudvikling. Den obligatoriske kompetenceudvikling skal understøtte at institutioner og skoler føler sig fagligt klædt på til at kunne implementere og løfte politiske besluttede tiltag i relation til integrationsområdet. Fx opkvalificering af forældresamarbejdet.

Tilbud om frivillig kompetenceudvikling skal i højere grad imødekommer institutionernes og skolernes individuelle behov og efterspørgsel på kompetenceudvikling fx kurser i at anvende en konkret metode.

En strategi for kompetenceudvikling skal gælde for både ledere og medarbejdere.

Hvis Sommeruniversitet 2015 bliver en realitet, vil det være naturligt, at bruge det som ramme for den obligatoriske kompetenceudvikling på skoleområdet.

Hvilke initiativer kan iværksættes?

- Udvikle strategi for kompetenceudvikling på integrationsområdet.
- Kompetenceudvikling for pædagoger og lærere i anvendelse af specifikke metoder
- Inhouse-kompetenceudvikling i særligt udsatte institutioner og skoler

Økonomi

Den nuværende økonomimodel for de kommunale folkeskoler, rummer nogle klare udfordringer i forhold til en bestræbelse om at kunne modsvare de konkrete elevers faktiske behov.

Et særligt område er skolernes ressourcer til arbejdet med tosprogede elever.

Samlet udgør skolernes ressource til det særlige arbejde med denne elevgruppe ca. 100 mio. kr. årligt (såkaldte etniske kriterier). På skoleniveau kan økonomi udmeldt på baggrund af tosprogs kriterier udgøre, op mod 10 pct. af skolens samlede budget.

Samtidig udmeldes ca. kr. 100 mio. kr. årligt til skolerne på baggrund af elevgruppens socioøkonomiske baggrund (såkaldte sociale kriterier).

Ofte vil de samme børn udløse sådanne ekstra ressourcer til skolen på begge parametre.

Denne økonomimodel har nogle klare udfordringer:

- Definitionen på ”tosprogethed”, knytter sig til ministeriets rækkefølge-definition, men i praksis sker registreringen af skolerne/familien selv ud fra meget forskellige opfattelser af tosprogethed.
- I børnehaveklassen er alle typer af tosprogethed (også vestlig) i sig selv ressourcegivende, mens det kun er ikke-vestlig tosprogethed som udløser ressourcer 1 - 9. klasse.
- Det faktum, at man er opvokset med et andet modersmål end dansk, giver ikke automatisk en skolemæssig udfordring som modsvarer det faktiske beløb som skolen modtager.
- Ressourcen til den tosprogede elev, udløses uden nogen form for vurdering af barnets behov.
- At tosprogethed i sig selv er ressourceudløsende, er dels stigmatiserende overfor 30 pct. af skolernes elever, og er kontraproduktivt i forhold til intentionen om at stille høje forventninger til alle elevgrupper.
- Decentraliseringen af økonomistyringen medfører, at der ikke er sikkerhed for, at ressourcen som udløses via tosprogs kriterier, faktisk anvendes i forhold til den konkrete elevgruppe.

Hvilke initiativer kan iværksætts?:

Inspireret af andre kommuner, heriblandt Århus og Odense, kan der udarbejdes en budgetmodel som bygger på følgende kriterier:

- Ressourcetildelingen bygger på en vurdering af elevens behov, frem for ”tosprogethed”. Vurderingsgrundlaget kan være nuværende 5-årsvurdering, sprogvurdering i børnehaveklassen, nationale test mv.
- En incitamentmodel der bygger på, at ressourcen udløses for en 3-årig periode, frem for en ressource i den samlede skoletid.
- En særlig ressource til udsørgede modtagelsesklasselever og fagligt udfordrede skoleskiftere.
- Fastholdelse af ressourcer til lovbestemt støtte i Dansk Som Andetsprog.

- Styrke ressourcetildelingen i dagtilbud ved at omlægge ressourcer fra skoleområdet, fx med henblik på at kunne dække udgifter til de tiltag som en fremtidig taskforce vil pege på på institutionsområdet.